

Project Update: January 2023

I have conducted the following major activities until now.

1. Organisation of materials management

The required materials for the field work were arranged such as two GPS, two binoculars, and 60 camera traps and their associated batteries (820 pcs) and memory cards (60 pcs). The questionnaire data sheets were also prepared. Besides, outreach promotional materials such as posters (100 pcs) and pamphlets (500 pcs) were produced in addition to awards, certificates and tokens of love.

Preparation to go fieldwork. It takes 7 days from the motorable road to the main research station Mugumba-Kalung of Chum valley.

2. Project permission

Department of National Parks and Wildlife Conservation (DNPWC) provided the project permission on 24 November 2022. We submitted the corresponding letter to headquarters of the Manaslu Conservation Area Project (MCAP), Gorkha and the Conservation Office Unit in Philim, Gorkha which manage under the jurisdiction of the National Trust for Nature Conservation (NTNC).

3. Interaction programme with Chum-Nubri Rural Municipality (CNRM)

On 9th December, we organised a half-day snow leopard conservation interaction program with the staff of CNRM's Office in Philim, Gorkha. At the programme, all 12 people gathered and discussed the importance of snow leopards, their existence in the Manaslu Conservation Area (MCA) and programmes to be included for their conservation in MCA which lies in CNRM.

Table 1: Participants of the interaction program at the CNRM office, Philim, Gorkha

SN	Name	Designation
1	Nasib Pokhrel	Livestock Department, CNRM
2	Kamal Shrestha	Health Post, Philim
3	Laxman Gurung	Employment Coordinator, CNRM, PM Employment Program

4	Dr. Bikram Shrestha	Wildlife Biologist
5	Nima Lama	President, CNRM
6	Prem Gurung	Health Coordinator, CNRM
7	Bishal Ghale	Personal Assistant, President of CNRM
8	Bishal B.C	Livestock Department, CNRM
9	Bishal Gurung	Joint Secretary, Ward No. 3, CNRM
10	Sunil Sunar	Health Department, CNRM
11	Supana Gurung	Office Helper, CNRM
12	Sachet Timilsina	PI of this project

Group photo after meeting in front of Chum-Nubri Rural Municipality office, Gorkha

On 1st January 2023, an awareness talk program on “Himalayan Deity Snow Leopard Nepal” was organised at the CNRM office, Philim, Gorkha. A total of 19 participants were involved in the programme. It consists of executive and wards members of the rural municipality, conservation officer of Manaslu Conservation Area and wildlife expert Dr. Bikram Shrestha enlightened the participants with the following topic:

- i) Spiritual value and local belief toward snow leopards.
- ii) Why do we care about snow leopard?
- iii) How can local people help save snow leopards?

Also, he answered many queries raised by participants regarding basic biology and the conservation of snow leopards. Finally, the programme was concluded by Mr. Nima Lama, Chairperson of the rural municipality. He said that it is a matter of pride for the snow leopard to be found in this place as it is the responsibility of all of us to protect the snow leopard.

Table 2: Participants of an awareness talk program at the CNRM office, Philim, Gorkha

SN	Name	Designation
1	Nima Lama	President, CNRM
2	Laxmi Gurung	Vice-President, CNRM
3	Bhimsen Shrestha	Chief Administrative Officer, CNRM
4	Bed Prakash Dhakal	Planning Department, CNRM
5	Puskar Prakash Tamata	Enterprise Development Facilitator, CNRM
6	Tshering Bhuti Lama	Female ward member, Ward No. 7
7	Saroj Lama	Ward President, Ward No. 6
8	Ram Kumar Gurung	Ward President, Ward No. 3
9	Tashi Dorje Lama	Ward President, Ward No. 7
10	Dholma Lama	Female ward member, Ward No. 6
11	Ganesh B. K	Ward member, Ward No. 3
12	Karma Tsewang Lama	Ward President, Ward No. 1
13	Mingyur Dorje Lama	Ward President, Ward No. 2
14	Kalen Tsewang	Ward President, Ward No. 5
15	Sonam Sangmo	Female ward member, Ward No. 5
16	Kunchok Dolma Lama	Female Ward Member, Ward No. 4
17	Pema Gyalpo Lama	Ward President, Ward No. 4
18	Ajit Tumbahamphe	Conservation Officer, MCAP Philim
19	Dr. Bikram Shrestha	Wildlife Biologist
20	Sachet Timilsina	PI of this Project

Left: Participants in the awareness talk program. Right: Interaction with police staff at Philim, Gorkha.

4. Interaction programme with police officers

A half-day program was conducted to interact with the police officials of Philim Gorkha on 10th December 2023. We discussed snow leopard conservation problems such as poaching and illegal trade of wildlife stockpiles along the Tibet border and the ways to control the possible poaching and illegal trade.

Table 3: Participants of interaction program, Police Station, Philim, Gorkha

SN	Name	Designation
1	Tara Kumar Shrestha	Police Head Constable
2	Dr. Bikram Shrestha	Wildlife Biologist
3	Ajeet Tumbahamphe	Conservation officer, MCAP Philim
4	Som Bd. Nepali	Police Constable
5	Khim Bd. Thapa	Police Constable
6	Sachet Timilsina	PI of this project

5. Education awareness programme

On the occasion of International Mountain Day celebrated every year on December 11, a 1-day snow leopard conservation awareness and education seminar was held at Buddha Secondary School in Manaslu Conservation Area. The event was held under the joint initiative of the Green Governance Nepal and Conservation Development Foundation Nepal.

Dr. Bikram Shrestha and I gave awareness about the information related to snow leopards and their conservation measures. In addition, information was also given on how snow leopards can be counted by looking at the pictures using camera traps. Chum-Nubri rural municipality chairman Mr. Nima Lama gave a conclusive remark on the programme. He said that it is an iconic species of Nepal and the conservation of snow leopard respects and values the mythological consciousness, the faith of the ancestors and the Himalayan society.

In the programme, ward no. 3 President Ram Kumar Gurung, school principal Prakash Ghimire and assistant principal Rajan Sapkota said that the programme has evoked interest in snow leopard conservation among students and teachers.

On this occasion, an essay, poem and drawing competition was also organised on the role of local people in snow leopard conservation. Aryan Bhatt won first place, Rajkumari Gurung placed second and Suresh Gurung and Ramesh Gurung placed third in the essay competition. Similarly, Sunil Lama won first, Aryan Bhatt second and Rupa Gurung third in the poetry competition. Similarly, Ngwang Thile Lama won first, Ganesh Gurung second and Tsering Lama third in the drawing competition. The winning students received monetary awards and certificates to encourage them in conservation. In the end, a token of love was given to Mr. Nima Lama, Mr. Ram Kumar Gurung and Mr. Prakash Ghimere.

Table 4: Participants of the awareness program at Shree Buddha Secondary School, Philim, Gorkha

SN	Name	Gender	Designation
1	Nima Lama	M	President, CNRM
2	Ram Kumar Gurung	M	President, Ward No. 3, CNRM
3	Prakash Ghimere	M	Principal
4	Narayan Bhatta	M	Teacher
5	Sudarshan Kumal	M	Teacher
6	Devendra Gurung	M	Teacher
7	Rajan Sapkota	M	Teacher
8	Parbata Devkota	F	Teacher
9	Dhan Maya Ghale	F	Teacher
10	Shital Maya Gurung	F	Teacher
11	Sabina Gurung	F	Teacher
12	Pawan Kumar Lama	M	Teacher
13	Lekh Nath Dawadi	M	Teacher
14	Dr. Bikram Shrestha	M	Wildlife Biologist
15	Sachet Timilsina	M	PI of this project
16	All students from grades 7 to 10		

Table 5: Participants of students in an essay, poem and drawing competition

SN	Name	Gender	Class
Essay competition			
1	Sangam Gurung	M	10
2	Sunil Lama	M	9
3	Suresh Gurung	M	10
4	Sivaram Gurung	M	10
5	Ramesh Gurung	M	10
6	Rajkumar Gurung	M	10
7	Ganesh Gurung	M	10
8	Aas Maya Gurung	F	10
9	Anna Lal Gurung	M	8
10	Rupa Gurung	F	10
11	Aryan Bhatta	M	9
12	Raj Kumari Gurung	F	10
Poem Competition			
SN	Student Name	Gender	Class
1	Sunil Lama	M	9
2	Karma Tseten Lama	M	10
3	Rajendra Ghale	M	10
4	Pujan Gurung	M	9
5	Rupa Gurung	F	10
6	Aryan Bhatta	M	9
Drawing competition			
1	Tsewang Norbu Lama	M	8

2	Nwang Thile Lama	M	9
3	Aryan Bhatta	M	9
4	Ganesh Gurung	M	10
5	Tsering Lama	M	8

Students participated in the poem competition.

Students were engaged on snow leopard art competition.

Students received awards and certificates during morning assembly.

Some photos from education awareness workshop.

6. Interaction programme with the local people

A mass meeting programme was organised on 16th December 2022 in the Lar of Chum Valley. Total 18 local mountain people from Chum Valley were involved in the programme. We discussed the snow leopard habitat range around chum valley, human snow leopard conflict and ways to mitigate the conflict. Including this, we discussed the conservation benefits of snow leopards for villagers.

Table 6: Participants in the mass meeting program with the villagers at Lar of CNRM

SN	Name	Gender	Designation
1	Tsering Nangyal Lama	M	
2	Tsering Dhyarma Lama	M	
3	Lakpa Lama	M	
4	Tseten Chobel Lama	M	Ward Member, Ward No. 7
5	Tsering Funjo Lama	M	
6	Thinle Lama	M	
7	Mingyur Dorje Lama	M	
8	Pema Lama	M	
9	Tashi Dorje Lama	M	President, Ward No 7
10	Tashi Funjo Lama	M	
11	Tsering Bhuti Lama	F	Female Ward Member, Ward No. 7
12	Mingmar Lama	M	
13	Tseten Dorje Lama	M	
14	Tsering Sikpa Lama	M	
15	Tsering Funjo Lama	M	
16	Bed Prakash Dhakal	M	Planning Department, CNRM
17	Puskar Prakash Tamata	M	Enterprise Development Facilitator, CNRM
18	Tensing Chotak Lama	M	
19	Sachet Timilsina	M	PI of this project

Posters and pamphlets distribution at Manaslu Conservation Area

8. Research on snow leopards and their main prey

We have placed 60 camera traps in Chum Valley. Dr. Bikram Shrestha trained me (the PI of this project) and seven local people to place the camera traps in the field. We have also counted the snow leopard's main prey Himalayan tahr and blue sheep. We will monitor each camera trap for 60 days. During the transect survey and camera trap monitoring, we also collected the scat samples of snow leopards.

Some photos from the fieldwork

9. National and local news

The following national, local and online media published news featuring the project's events:

i. Snow leopard monitoring news by Annapurna Post national daily newspaper and online media on 12 December 2022.

<https://epaper.amn.media/annapurnapost-detail/2315#gallery-10>

मनास्लुमा हिमचितुवाको खोजी

शिव उप्रेती | गोरखा

मनास्लु संरक्षण क्षेत्र (एमक्याप) को नुब्री क्षेत्रमा गत वर्ष हिमचितुवा गणना गरेको टोलीले यसपटक चुम क्षेत्रमा गणना सुरु गरेको छ।

ग्लोबल चेञ्ज रिसर्च इन्स्टिच्युट, एकेडेमी अफ साइन्स अफ द चेक रिपब्लिक(चेक ग्लोब)का डा. बिक्रम श्रेष्ठ र त्रिभुवन विश्वविद्यालय वन विज्ञान अध्ययन संस्थान (हेटौंडा क्याम्पस)का सचिव तिमिल्सिनाको टोलीले सोमबारदेखि हिमचितुवाको गणना सुरु गरेका हुन्।

मनास्लु संरक्षण क्षेत्रअन्तर्गत चुम उपत्यकाको ३ सय वर्गकिलोमिटर क्षेत्रमा ६० वटा क्यामेरा जडान गरी ६० दिनसम्म हिमचितुवाको अध्ययन र गणना गर्ने बिक्रम श्रेष्ठले बताए। हिमचितुवाको भाले र पोथीको भेट हुने सिजन भएकाले यो सिजनमा अध्ययन गर्न थालिएको उनले बताए।

मनिटरिङ गरेपछि यसको आधारभूत तथ्यहरू पत्ता लाग्छ।

पोथी हिमचितुवा धेरै हिँड्दुल नगर्ने, पुरुष जाति भने मनास्लु क्षेत्रबाट लाइटाङ तथा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जसम्म पनि पुगेको हुनसक्ने उनले बताए।

गत वर्ष नुब्री क्षेत्रमा मनिटरिङ गर्दा तीनदेखि चारवटासम्म हिमचितुवा रहेको तथ्य भेटिएको उनले बताए। विगतमा एमक्याप प्रमुख मधु क्षेत्रले अध्ययन गर्दा एकदेखि दुईवटासम्म हिमचितुवा फेला पारेको नुब्री क्षेत्रमा यो संख्या बढेर तीन वा चारवटासम्म पुगेको हो। यसलाई सन्तोषजनक मान्न सकिने उनको भनाइ छ।

लोपोन्मुख प्रजाति मानिने हिमचितुवा एसियाका १२ देशमा रहेकामा गोरखामा पनि हुनुले जिल्लाको गौरव मान्न सकिन्छ। 'नेपालको अर्पिनप्पा, हुम्ला, से-फोक्सुण्डो, अन्नपूर्ण संरक्षण

'यो सिजन भनेको हिमचितुवाको भाले र पोथीको मिटिङ सिजन हो', डा. श्रेष्ठले भने, 'त्यति मात्र होइन। यो सिजनमा हिमचितुवा तलतल भर्ने र गाउँबस्तीका मान्छेहरू पनि गाउँ छाडेर सहर भर्ने सिजन पनि भएकाले यतिबेला हिमचितुवा अध्ययनका लागि उपयुक्त समय हो।' साथै बर्खा सिजनमा हिमचितुवाको पाइलाको डोब मेटिने तर अहिले डोब रहिरहने भएकाले पनि यतिबेला गणना गर्न सुरु गरिएको उनले बताए।

टोलीले सोमबारदेखि चुम उपत्यकाका विभिन्न विशेष क्षेत्रमा अत्याधुनिक क्यामेरा जडान गर्नेछन्। 'यसको बासस्थानले धेरै ठूलो क्षेत्र ओगटेको हुन्छ। हिमचितुवा समूह बनाएर बस्दैन, एक्लाएकलै बस्छ। एउटा हिमचितुवा कम्तीमा आठ सय किलोमिटरदेखि १५ सय किलोमिटर क्षेत्रभित्र फैलिएर बसोबास, चरिचरण गरेको हुन्छ।'

डा. श्रेष्ठ भन्छन्, 'त्यसैले हामीले ३ हजार मिटरभन्दा माथि ५५ सय मिटर उचाइसम्मको ३ सय स्ववायर किलोमिटर क्षेत्रमा ६० वटा क्यामेरा जडान गरी हिमचितुवाको मनिटरिङ कार्य सुरु गर्छौं। फागुनसम्म

भाले-पोथीको भेट हुने सिजन भएकाले अध्ययन थालिएको

क्षेत्र, मनास्लु संरक्षण क्षेत्र, लाइटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र कञ्चनजंघा क्षेत्रमा हिमचितुवा पाइने अध्ययनले देखाएको छ, श्रेष्ठले भने, 'सबैभन्दा धेरै से-फोक्सुण्डो र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा पाइन्छ। सगरमाथामा २००६ मा जम्मा ६ वटा रहेकामा २०१५ मा घटेर जम्मा तीनवटा फेला परेको छ।'

हिमचितुवाको अध्ययन, अनुसन्धान र गणनाले संरक्षित क्षेत्रलाई कहाँसम्म विस्तार गर्ने वा कति सौधुरो बनाउने भन्नेसम्मको आधार तयार पारिन्छ। हिमाली क्षेत्रको जैविक विविधतालाई सन्तुलित राख्न हिमचितुवाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास गरिन्छ। मान्छेलाई हैरान पार्ने जंगली कुकुर, फ्याउराहरूलाई यसले सिकार बनाउने हुँदा मानव जनजीवनलाई सहयोगीको भूमिका निर्वाह गर्ने मानिन्छ।

ii. Snow leopard counting news by Daraundi online media on Monday, 12 December 2022.

https://www.daraundi.com/main-news/57867/?fbclid=IwAR0SN3_l4n4W_GrbNCTbrPATpFymLMJLtk8psphPxT5b1kQcX0IVPkQDgkE

मनास्लु क्षेत्रमा हिमचितुवा गणना

Published On: २६ मंसिर २०७९, सोमबार ११:०६

मनास्लु संरक्षण क्षेत्र(एमक्याप)को नुब्री क्षेत्रमा गतबर्ष हिमचितुवा गणना गरेको टोलीले यसपटक चुम क्षेत्रमा गणना सुरु गरेको छ । ग्लोबल चेञ्ज रिसर्च इन्स्टिच्यूट, एकेडेमी अफ साइन्स अफ द चेक रिपब्लिक(चेक ग्लोब)का डाक्टर बिक्रम श्रेष्ठ र त्रिभुवन विश्वविद्यालय वन विज्ञान अध्ययन संस्थान(हेटौडा क्याम्पस)का सचिव तिमिल्सिनाको टोलीले सोमबारदेखि हिमचितुवाको गणना सुरु गरेका हुन् ।

मनास्लु संरक्षण क्षेत्रअन्तर्गत चुम उपत्यकाको ३०० बर्ग किलोमिटर क्षेत्रमा ६० वटा क्यामेरा जडान गरी ६० दिनसम्म हिमचितुवाको अध्ययन र गणना गर्ने बिक्रम श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

हिमचितुवाको भाले र पोथीको भेट हुने सिजन भएकाले यो सिजनमा अध्ययन गर्न थालिएको उनले बताए । 'यो सिजन भनेको हिमचितुवाको भाले र पोथीको मिटिङ सिजन हो', डाक्टर श्रेष्ठले भने, 'त्यति मात्र होइन, यो सिजनमा हिमचितुवा तलतल झर्ने र गाउँबस्तीका मान्छेहरु पनि गाउँ छाडेर सहर झर्ने सिजन पनि भएकाले यतिबेला हिमचितुवा अध्ययनका लागि उपयुक्त समय हो ।' साथै बर्खा सिजनमा हिमचितुवाको पाइलाको डोब मेटिने तर अहिले डोब रहरिहने भएकाले पनि यतिबेला गणना गर्न सुरु गरिएको उनले बताए ।

टोलीले सोमबारदेखि चुम उपत्यकाका विभिन्न विशेष क्षेत्रमा अत्याधुनिक क्यामेरा जडान गर्नेछन् । 'यसको बासस्थानले धेरै ठूलो क्षेत्र ओगटेको हुन्छ । हिमचितुवा समूह बनाएर बस्दैन, एकलाएकलै बस्छ । एउटा हिमचितुवा कम्तिमा आठसय किलोमिटरदेखि १५०० किलोमिटर क्षेत्रभित्र फैलिएर बसोबास, चरिचरण गरेको हुन्छ', डाक्टर श्रेष्ठ भन्छन्, 'त्यसैले हामीले तीनहजार मिटरभन्दा माथि ५५०० मिटर उचाइसम्मको तीनसय स्ववायर किलोमिटर क्षेत्रमा ६० वटा क्यामेरा जडान गरी हिमचितुवाको मनिटरिङ कार्य सुरु गर्छौं ।

फागुनसम्म मनिटरिङ गरेपछि यसको आधारभूत तथ्याहरु पत्ता लाग्छ ।' पोथी हिमचितुवा धेरै हिँडडुल नगर्ने, पुरुष जाति भने मनास्लु क्षेत्रबाट लाडटाङ तथा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जसम्म पनि पुगेको हुनसक्ने उनले बताए ।

गतबर्ष नुब्री क्षेत्रमा मनिटरिङ गर्दा तीनदेखि चारवटासम्म हिमचितुवा रहेको तथ्य भेटिएको उनले बताए । बिगतमा एमक्याप प्रमुख मधु क्षेत्रीले अध्ययन गर्दा एकदेखि दुईवटासम्म हिमचितुवा फेला पारेको नुब्री क्षेत्रमा यो संख्या बढेर तीन वा चारवटासम्म पुगेको हो । यसलाई सन्तोषजनक मान्न सकिने उनको भनाइ छ ।

लोपोन्मुख प्रजाति मानिने हिमचितुवा एशियाका १२ देशमा रहेकामा गोरखामा पनि हुनुले जिल्लाको गौरव मान्न सकिन्छ । 'नेपालको अपिनप्पा, ह्म्ला, से-फोक्सुण्डो, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, मनास्लु संरक्षण क्षेत्र, लाङ्टाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र कञ्चनजंघा क्षेत्रमा हिमचितुवा पाइने अध्ययनले देखाएको छ', श्रेष्ठले भने, 'सबैभन्दा धेरै से-फोक्सुण्डो र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा पाइन्छ । सगरमाथामा २००६ मा जम्मा छ वटा रहेकामा २०१५ मा घटेर जम्मा तीनवटा फेला परेको छ ।'

हिमचितुवाको अध्ययन, अनुसन्धान र गणनाले संरक्षित क्षेत्रलाई कहाँसम्म विस्तार गर्ने वा कति साँगुरो बनाउने भन्ने सम्मको आधार तयार पारिन्छ । हिमाली क्षेत्रको जैविक विविधतालाई सन्तुलित राख्न हिमचितुवाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास गरिन्छ । मान्छेलाई हैरान पर्ने जंगली कुकुर, फ्याउरोहरुलाई यसले शिकार बनाउने हुँदा मानव जनजीवनलाई सहयोगीको भूमिका निर्वाह गर्ने मानिन्छ ।

मनास्लु क्षेत्र गोरखाको चुमनुब्री गाउँपालिकाअन्तर्गत पर्दछ । हिमचितुवाको अध्ययन, अनुसन्धान र गणना गर्न त्यहाँ पुगेका श्रेष्ठ नेतृत्वको टोलीले गाउँपालिकाका अध्यक्ष निमा लामा र अन्य पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुसित अन्तरक्रिया गरेको छ । साथै सो गाउँपालिकामा रहेको एक मात्र माध्यमिक तहको विद्यालय वुद्ध माविका शिक्षक, विद्यार्थीहरुसित अन्तरक्रिया गरेका छन्

हिमचितुवा अति महत्वपूर्ण लोपोन्मुख प्रजातिको प्राणी भएकाले यो रहेको क्षेत्रमा पर्यापर्यटन विकास गर्न टेवा पुग्ने विश्वास गरिन्छ ।

मनास्लु	क्षेत्रमा	हिमचितुवा	गणना
मनास्लु संरक्षण क्षेत्र(एमक्याप)को	नुब्री क्षेत्रमा	गतबर्ष हिमचितुवा	गणना गरेको टोलीले यसपटक चुम क्षेत्रमा
गणना सुरु गरेको छ ।	ग्लोबल चेञ्ज रिसर्च इन्स्टिच्यूट, एकेडेमी अफ साइन्स अफ द चेक रिपब्लिक(चेक ग्लोब)का	डाक्टर बिक्रम श्रेष्ठ र त्रिभुवन विश्वविद्यालय वन विज्ञान अध्ययन संस्थान(हेटौँडा क्याम्पस)का	सचित तिमिल्सिनाको टोलीले सोमबारदेखि हिमचितुवाको गणना सुरु गरेका हुन् ।

मनास्लु संरक्षण क्षेत्रअन्तर्गत चुम उपत्यकाको ३०० बर्ग किलोमिटर क्षेत्रमा ६० वटा क्यामेरा जडान गरी ६० दिनसम्म हिमचितुवाको अध्ययन र गणना गर्ने बिक्रम श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

हिमचितुवाको भाले र पोथीको भेट हुने सिजन भएकाले यो सिजनमा अध्ययन गर्न थालिएको उनले बताए । 'यो सिजन भनेको हिमचितुवाको भाले र पोथीको मिटिङ सिजन हो', डाक्टर श्रेष्ठले भने, 'त्यति मात्र होइन, यो सिजनमा हिमचितुवा तलतल झर्ने र गाउँबस्तीका मान्छेहरु पनि गाउँ छाडेर सहर झर्ने सिजन पनि भएकाले यतिबेला हिमचितुवा अध्ययनका लागि उपयुक्त समय हो ।' साथै बर्खा सिजनमा हिमचितुवाको पाइलाको डोब मेटिने तर अहिले डोब रहरहने भएकाले पनि यतिबेला गणना गर्न सुरु गरिएको उनले बताए ।

टोलीले सोमबारदेखि चुम उपत्यकाका विभिन्न विशेष क्षेत्रमा अत्याधुनिक क्यामेरा जडान गर्नेछन् । 'यसको बासस्थानले धेरै ठूलो क्षेत्र ओगटेको हुन्छ । हिमचितुवा समूह बनाएर बस्दैन, एकलाएकलै बस्छ । एउटा हिमचितुवा कम्तिमा आठसय किलोमिटरदेखि १५०० किलोमिटर क्षेत्रभित्र फैलिएर बसोबास, चरिचरण गरेको हुन्छ', डाक्टर श्रेष्ठ भन्छन्, 'त्यसैले हामीले तीनहजार मिटरभन्दा माथि ५५०० मिटर उचाइसम्मको तीनसय स्वक्वायर किलोमिटर क्षेत्रमा ६० वटा क्यामेरा जडान गरी हिमचितुवाको मनिटरिङ कार्य सुरु गर्छौं ।

फागुनसम्म मनिटरिङ गरेपछि यसको आधारभूत तथ्याहरू पत्ता लाग्छ ।' पोथी हिमचितुवा धेरै हिँडडुल नगर्ने, पुरुष जाति भने मनास्लु क्षेत्रबाट लाडटाड तथा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जसम्म पनि पुगेको हुनसक्ने उनले बताए ।

गतबर्ष नुब्री क्षेत्रमा मनिटरिङ गर्दा तीनदेखि चारवटासम्म हिमचितुवा रहेको तथ्य भेटिएको उनले बताए । बिगतमा एमक्याप प्रमुख मधु क्षेत्रीले अध्ययन गर्दा एकदेखि दुईवटासम्म हिमचितुवा फेला पारेको नुब्री क्षेत्रमा यो संख्या बढेर तीन वा चारवटासम्म पुगेको हो । यसलाई सन्तोषजनक मान्न सकिने उनको भनाइ छ ।

लोपोन्मुख प्रजाति मानिने हिमचितुवा एशियाका १२ देशमा रहेकामा गोरखामा पनि हुनुले जिल्लाको गौरव मान्न सकिन्छ । 'नेपालको अपिन्प्पा, हुम्ला, से-फोक्सुण्डो, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, मनास्लु संरक्षण क्षेत्र, लाडटाड राष्ट्रिय निकुञ्ज, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र कञ्चनजंघा क्षेत्रमा हिमचितुवा पाइने अध्ययनले देखाएको छ', श्रेष्ठले भने, 'सबैभन्दा धेरै से-फोक्सुण्डो र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा पाइन्छ । सगरमाथामा २००६ मा जम्मा छ वटा रहेकामा २०१५ मा घटेर जम्मा तीनवटा फेला परेको छ ।'

हिमचितुवाको अध्ययन, अनुसन्धान र गणनाले संरक्षित क्षेत्रलाई कहाँसम्म विस्तार गर्ने वा कति साँगुरो बनाउने भन्ने सम्मको आधार तयार पारिन्छ ।

हिमाली क्षेत्रको जैविक विविधतालाई सन्तुलित राख्न हिमचितुवाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास गरिन्छ । मान्छेलाई हैरान पर्ने जंगली कुकुर, फ्याउरोहरूलाई यसले शिकार बनाउने हुँदा मानव जनजीवनलाई सहयोगीको भूमिका निर्वाह गर्ने मानिन्छ ।

मनास्लु क्षेत्र गोरखाको चुमनुब्री गाउँपालिकाअन्तर्गत पर्दछ । हिमचितुवाको अध्ययन, अनुसन्धान र गणना गर्न त्यहाँ पुगेका श्रेष्ठ नेतृत्वको टोलीले गाउँपालिकाका अध्यक्ष निमा लामा र अन्य पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूसित अन्तरक्रिया गरेको छ । साथै सो गाउँपालिकामा रहेको एक मात्र माध्यमिक तहको विद्यालय वुद्ध माविका शिक्षक, विद्यार्थीहरूसित अन्तरक्रिया गरेका छन्

हिमचितुवा अति महत्वपूर्ण लोपोन्मुख प्रजातिको प्राणी भएकाले यो रहेको क्षेत्रमा पर्यापर्यटन विकास गर्न टेवा पुग्ने विश्वास गरिन्छ ।

iii. News " Researchers in Chum of Manaslu Conservation Area to study snow leopard" by Kathmandu Post daily newspaper and online media on 14 December 2022.

<https://kathmandupost.com/national/2022/12/14/researchers-in-chum-of-manaslu-conservation-area-to-study-snow-leopard?fbclid=IwAR0A7LQIEpx-A-PIJRYVzVdPjmlAi2J-sJhMKawJD1bOdrj2wH3wGtE8cYk>

NATIONAL

Researchers in Chum of Manaslu Conservation Area to study snow leopard
Their preliminary report says there are three-four snow leopards in the Nubri area.

Hariram Uprety

Published at: December 14, 2022 Updated at : December 14, 2022 11:36 Gorkha

A team of conservationists is preparing to start a Snow Leopard population count in the Chum area of Manaslu Conservation Area. The elusive mammals are on the endangered species list of the International Union for Conservation of Nature.

A team of conservationists, including Bikram Shrestha, who is affiliated with the Global Change Research Institute of the Czech Academy of Sciences, and Sachit Timalina, who has been studying forestry science at Tribhuvan University, reached the Chum area a few days ago to study snow leopards and Pallas' cats.

"Our team, in coordination and cooperation with the local people, will search for snow leopards and Pallas' cats in Ward No 6 and 7 of Chumnumbri Rural Municipality for around 80 days," Shrestha said. "We will also study the predator's habitat and prey—mainly the Himalayan blue sheep and Himalayan thar."

Shrestha and his team had studied snow leopards in the Nubri area of Manaslu Conservation Area Project for three months starting in November 2021. The preliminary report prepared by the study team says that there are three to four snow leopards in the Nubri area.

The conservationists have installed 60 camera traps from Chumling to Nile. "We will search and count the snow leopards and Pallas' cats with the help of camera traps that cover around 300 square kilometres of area. We will also collect the faeces of the animals and study their footprints," said Shrestha.

Winter season, according to conservationists, is a suitable time to count snow leopards. The male and female meet, walk together and copulate mainly in January and February. "The snow leopards descend to lower altitude due to snowfall. The footprints easily vanish in summer, but the prints remain intact in the snow for a long time during winter. So, it is the right time to search and count snow leopards," said Shrestha.

Snow leopards (*Panthera uncia*) are found in mountain regions from 2,500 metres to 5,800 metres above sea level. They are mostly found in Annapurna Conservation Area, Kanchanjunga Conservation Area, Langtang National Park, Makalu Barun National Park,

Manaslu Conservation Area, Sagarmatha National Park and Shey Phoksundo National Park and their vicinity. It is estimated that the current global snow leopard population ranges from 3,921 to 6,290 with Nepal having an estimated 350–500.

It is believed that the Chum-Nubri corridor is a habitat of snow leopards. However, the number of the rare animal in the area is yet to be ascertained.

The conservation team is hopeful to find new facts about the predator that will be helpful for its conservation. According to Timalcina, the team will also study the availability of prey animals and enough area for their habitat.

The conservationists are also hopeful to find some facts about Pallas cat. The animal was found in Manang, a neighbouring district of Gorkha, in 2012. The local people told the conservationists who reached the area last year that they had witnessed the cat in the Chum area some four decades ago. The study team are hopeful of finding Pallas cats in the Mu gumba area of Chum valley. "We are searching for the Pallas cat along with the snow leopard," said Shrestha.

iv. News on snow leopard education and awareness workshop by Annapurna Post daily national newspaper and online media on 12 December 2022.

<https://www.annapurnapost.com/news/snow-leopard-conservation-awareness-and-education-seminar-in-manaslu-220075>

मनास्लुमा हिउँचितुवा संरक्षण सचेतना तथा शिक्षा गोष्ठी

गोरखाको मनास्लु क्षेत्रमा आयोजित हिउँचितुवा संरक्षण सचेतना तथा शिक्षा गोष्ठीका सहभागी। तस्बिर: विक्रम श्रेष्ठ

शिव उप्रेती

गोरखा : हरेक वर्ष डिसेम्बर ११ मा मनाइने अन्तर्राष्ट्रिय पर्वतीय दिवसको अवसर पारेर मनास्लु संरक्षण क्षेत्रस्थित बुद्ध माध्यमिक विद्यालयमा एक दिने हिउँचितुवा संरक्षण सचेतना तथा शिक्षा गोष्ठी सम्पन्न भएको छ ।

वातावरणीय सुशासन कार्य समूह र कोडफन्डको संयुक्त आयोजनामा उक्त कार्यक्रम भएको हो ।

डाक्टर विक्रम श्रेष्ठ र सचेत तिमिल्सनाले हिउँचितुवासँग सम्बन्धित जानकारी तथा यसको संरक्षणका उपायका बारेमा सचेतना गराएका थिए। साथै क्यामरा ट्रयापको प्रयोग गरेर आएको तस्बीर हेरेर कसरी हिउँचितुवाको गणना गर्न सकिन्छ भन्ने बारेमा पनि जानकारी गराइएको थियो।

कार्यक्रममा चुमनुब्री गाउँपालिकाका अध्यक्ष निमा लामाले हिउँ चितुवाको संरक्षणको जिम्मेवारी हामी सबैको भएकाले यो जीव यस ठाउँमा पाइनु यहाँको लागि गौरवको विषय रहेको बताए ।

कार्यक्रममा सो पालिकाको वडा नं. ३ का अध्यक्ष रामकुमार गुरुङ, विद्यालयका प्रधानाध्यापक प्रकाश घिमिरे र सहायक प्रधानाध्यापक राजन सापकोटाले सो कार्यक्रमले विद्यार्थी तथा शिक्षक शिक्षिकालाई हिउँचितुवाप्रति रुचि र चासो जगाएको बताएका थिए ।

सो अवसरमा हिउँचितुवा संरक्षणमा स्थानीयको भूमिका विषयमा निबन्ध, कविता र चित्रकला प्रतियोगिता पनि आयोजना गरिएको थियो । निबन्ध प्रतियोगितामा आर्यन भट्ट प्रथम, राजकुमारी गुरुङ द्वितीय र सुरेश गुरुङ र रमेश गुरुङ तृतीय भएका थिए । त्यसैगरी कविता प्रतियोगितामा सुनिल लामा प्रथम, आर्यन भट्ट द्वितीय र रुपा गुरुङ तृतीय भएका थिए । त्यस्तै, चित्रकला प्रतियोगितामा ड्वाड ठिले लामा प्रथम, गणेश गुरुङ द्वितीय र छिरिङ लामा तृतीय भएका थिए ।